Operettek németül határokon innen és túl

NÉPSZAVA-információ

A Budapesti Operett Színház ma indul immár hagyományos nyári németországi turnéjára, amely ezúttal a Marica grófnővel kezdődik Xanten városában, ahol a magyar művészek „bemelegítésképpen" három előadást játszanak.

Az operett-túra a müncheni Deutsches Theaterben *Johann Strauss* darabjával folytatódik augusztus 12. és szeptember 12. között: A cigánybáró harminchárom alkalommal kerül színre a müncheni publikum előtt, *Halasi Imre* rendezésében, *Kalocsai Zsuzsa, Oszvald Marika, Vásári Mónika, Csereklyei Andrea, Kolonits Klára, Fischl Mónika, Dénes Judit, Udvarias Katalin, Jankovits József, Kovácsházi István, Virágh József, Szolnoki Tibor, Bozsó József, Kiss Zoltán* és *Bot Gábor* szereplésével. A díszleteket *Menczel Róbert* tervezte, a jelmezek *Laczó Henriette* munkái. A produkció koreográfiáját *Román Sándor* készítette.

*

Minden kedden és pénteken nagyoperettnek örülhet Siófok lakossága, illetve nyaralóközönsége. A „német nyelvű nyári operettszínház" program keretében a Dél-balatoni Kulturális Központ *Kálmán Imre* Cirkuszhercegnő című nagyoperettjét játssza ezen a nyáron. A Cirkuszhercegnő Kálmán Imre egyik legkedveltebb operettje – ősbemutatóját 1926-ban Bécsben a Theater an der Wienben tartották – ám ennek ellenére évek óta hiányzik a magyarországi színházak kínálatából. Hogy most mégiscsak újra látható, az elsősorban *Moravetz Leventének* köszönhető, aki kifejezetten Siófokra adaptálta a darabot.

Már a kezdés is eltér a megszokottól: az operett nem a színpadon, hanem az előcsarnokban kezdődik. A színházterem bejárata előtt felépített cirkuszi jegypénztár megelevenedik, s a kosztümös színészek – köztük maga a cirkuszigazgató – invitálják a közönséget a cirkusszá alakított színházterembe.

A produkció művészei zömmel a Pécsi Nemzeti Színház tagjai. A primadonna *Szilágyi Olga* és a bonviván *Vadász Zsolt* mellett olyan művészek játsszák a főbb szerepeket, mint *Kozáry Ferenc, Dévényi Ildikó, Simon Katalin, Fogarassy András, Rubind Péter, Herczog István, Simon István*. A zenekar élén *Papp Zoltán* áll, a táncokat *Tóth Sándor* koreografálta, a díszleteket *Bényei Miklós*, a jelmezeket *Hammer Edit* tervezte.

Az előadás újabb előrelépés a Dél-balatoni Kulturális Központ életében, hiszen a Marica grófnő, a Csárdáskirálynő és a Montmartre-i ibolya után a Cirkuszhercegnő a negyedik Kálmán-operett, amely német nyelvű előadásával a siófoki idegenforgalom jelentős vonzereje lehet.

Szindbád, egy mai botladozó balek

Krúdy hőse az Óbudai Társaskörben Fráter Zoltán tükrében látható

Valachi Anna NÉPSZAVA

Ez a Szindbád itt, az Óbudai Társaskör Kertjében, nem az, amelyikre *Huszárik Zoltán* filmjéből *Latinovits Zoltán* alakításában emlékezünk. Nem az a lenyűgözően bohém-elegánsszívtipró ködlovag, amilyennek *Krúdy Gyula* alteregójává kinevezett hősét megformálta, hanem józan korunk csetlő-botló antihőse, jövőtlen lény, a múló idő áldozata. Groteszk, anakronisztikus figura, igazi balek. Hiába gyakorlott hajós, élete viharvert ladikját képtelen kormányozni. Ahelyett, hogy ő hódítaná meg az asszonyokat, azok játszanak vele kényükre-kedvükre. A divatjamúlt gavallér valaha bombabiztos bókjai süket fülekre találnak. De mit is várhatna, hiszen csupa emancipált nővel hozza össze a véletlen – olyanokkal, akik maguk akarnak dönteni sorsukról. Merthogy az ezredvégi asszonyok sem ugyanazok már, mint század eleji nagymamáik, Szindbád hűséges szerelmei. Az ő archetípusukat Majmunka személyesíti meg a darabban: a hoppon maradt Szindbád nála talál majd végső menedéket a fenyegető és reménytelen jövő elől.

A könyörtelen idő hatalmáról, öröknek hitt eszményeink változékonyságáról szól *Fráter Zoltán* Szindbád kertje című kétrészes, fanyar komédiája, melyet az irodalomtörténész Krúdy Gyula művei alapján írt.

Hiába csábít nosztalgiázásra a szabadtéri előadás idilli környezete – a girbegurba óbudai utcácskákban esténként ott kísért a kiskocsmákat kedvelő Krúdy szelleme – *Máté Gábor* rendezésében nyoma sincs múltsóvárgásnak, mégis megértő derűvel, kedélyes iróniával ábrázolja az álmok tarthatatlanságát a valóság terepén.

Mácsai Pál egyszerre mulatságos és szívszorító, chaplini figurának beillő Szindbádja, *Béres Ilona* parázs-természetű ősanyaszerető Majmunkája, *Varga Mária* hisztérikus-számító-önimádó Georginája és *Tóth Ildikó* kemény-olvadékony-önfeláldozó asszonyiságú Mariettje külön-külön is nagyszerű karakterek, remek összjátékukkal pedig ritka színházi élményt nyújtanak. Olyan hangulatos előadás ez, amelyet a nyári szezon múltán, valamelyik kőszínházban is jó lenne műsoron tartani.

Csillagporos, lágy este, késői holdkeltével, kifejezetten szabadtéri szabadtéri színi előadáshoz való. Szombaton minden jegy elkelt az Óbudai Társaskörben, csodák csodájára a szúnyogok nyilván olvasták a falak mentén füstölgő szúnyogirtó spirálok feliratát, háborítatlan a századfordulós idill.

Aztán háromnegyed tízkor – Szindbád éppen szerelmet vall – váratlanul utcai harc tör ki a Kiskorona utcában, legalábbis mi, gyanútlan nézők csak erre gondolhatunk. De persze nem erről van szó, tűzijáték petárdái ropognak a közelből. Tóth Ildikó és Mácsai Pál lejátsszák a jelenetet, a dialógust senki nem érti a durrogásoktól. Amikor a művésznő kimegy, Merényi Judit, a társaskör igazgatója lép a színpadra, bocsánatkérő mosollyal, alig értjük, ahogy tájékoztatja a nézőket, hogy a szomszédos Khély vendéglőben – ami amúgy Krúdy kedvenc kocsmájának emlékét őrzi – a III. kerületi vállalkozók mulatnak. Áll a színpad, ahogy mondani szokták, Mácsai integet a világosítóknak, kapcsolnák le a fényeket, legalább hadd gyönyörködjünk mi is a tűzijátékban.

Jó tíz percig tart a kényszerű szünet, a folytatásban Béres Ilona első mondatánál – Hát elmentek végre! – kitör a taps.

Hogy a szomszédos Krúdy-kocsma tudván tudta, hogy zavarni fogják az előadást, az nyilvánvaló, bár nehezen érthető, hogy ezt megteszik, hiszen talán érdekük lenne őrizni a hely hangulatát.

Egy ilyen nagyszabású tűzijátékot, gondolom, engedélyeztetni kell a rendőrségen. Már azt sem nagyon értem, hogy egy lakótelepen, tízemeletes házak tövében ki ad ki engedélyt erre, ami nyilvánvalóan zavarja az ottlakók nyugalmát. De a III. Kerületi Rendőrkapitányság illetékes munkatársának figyelmét nyilván alaposan elkerülte az aznapi színházi műsor.

Lehoczky Orsolya

Magyar filmesekkel forgat Al Bano Carrisi

NÉPSZAVA-információ

Hamarosan Magyarországon is megjelenik az olasz énekes sztár, *Al Bano Carrisi* új nagylemeze, amelynek Volare a címe. Az albumon a közkedvelt slágerszám remixe mellett tizenkét új dal is hallható.

Az olasz énekes azonban nemcsak zenei csemegével szolgál rajongóinak, hanem egy tévéfilm elkészítésébe is belekezdett. Édesapja, a 84 éves Don Carmelo tiszteletére készülő, Az Apa szíve című alkotáshoz az ismert olasz írónő, *Maria Venturi* készített forgatókönyvet, melynek alapjául az Al Bano család története, az énekes pályájának főbb állomásai és édesapjával való kapcsolata szolgált. Megelevenedik az énekes gyermekkora, a régi ház, az első fellépések, s természetesen mindezt őszinte, életvidám olasz temperamentum hatja át. A filmből nem hiányoznak a koncertfelvételek sem.

A film érdekessége, hogy teljes mértékben magyar produkció, egy magyar filmgyártó cég készíti. A cég két tulajdonosa, *Marton Zoltán* rendező és *Vermes István* operatőr már korábban is dolgozott Al Banóval, az énekes előző albumának tíz videoklipjét és a róla szóló, másfél órás portréfilmet is ők forgatták. Az Apa szívét októberben a Raidue Tv-n vetítik, és lehet, hogy ezt követően Magyarországon is bemutatják majd.

Sramlit játszó filharmonikusok

A bal oldali képen a Schrammel fivérek és két társuk az „őszenekarban", míg a jobb oldalin a mai ötösfogat, a Philharmonia Schrammeln látható

NÉPSZAVA-információ

A sramlizene, a bécsi heurigereknek, ezeknek a sajátos borozóknak a muzsikája száztizenötödik születésnapját ünnepeli az idén. A történet – a Compress jelentése szerint – a zenészek körében nem ritka pénzszűkével kezdődött, a két *Schrammel* fivér, *Johann* és *Josef*, valamint két társuk, *Anton Strohmayer* és *Georg Dänzer elsősorban* emiatt kezdett el 1878-ban muzsikálni egy bécsi külváros, Nussdorf korcsmájában. Az akadémiát végzett művészek – akik persze a külvárosi kocsma helyett sokkal inkább a koncertpódiumról álmodtak – kirobbanó sikert arattak, s a hegedű-gitár-harmonika-klarinét összeállításban előadott dalaik egycsapásra népszerűek lettek a császárvárosban, olyannyira, hogy 1884-ben hivatalosan is megalapították a „Musikantenfirma Gebr. Schrammel, Dänzer ung Stohlmayer"-t, s a két fivér neve ekképpen örökítődött meg az utókorra a sramlizene névadójaként.

Az idők folyamán aztán a hagyományos sramliegyüttesek mellett ismert művészek is szívesen játszották a bécsi népzenét. A század elején alakult meg a Spilar sramlizenekar, melynek névadója a Bécsi Filharmonikusok első hegedűse volt, aki kollégáival alkalmi szerepléseket vállalt. Később *Alfons Egger* vette át ezt a szerepet, akinek vezetésével Philharmonia Schrammeln név alatt léptek fel a zenészek.

A név ma is él, két évvel ezelőtt ugyanis újjászerveződött az együttes, olyan művészek részvételével, mint *Volkhard Steude*, a Bécsi Filharmonikusok koncertmestere, *Martin Kubik* és *Robert Rezac* első hegedűsök, valamint *Hannes Moser* és *Peter Pecha*, az Állami Operaház zenekarának tagjai. S bár gyakori fellépésre nincs módjuk, de ha szerepelnek, annál nagyobb az érdeklődés sramlizenéjük iránt.

Orgonakoncert a múzeumban, párnás és kőpados kivitelben

Drelyó Ágnes írása a NÉPSZAVÁNAK

Szétszórt, de annál nagyobb intenzitással áramló tömeg a múzeum előtt. Már a bejáratnál gyanút fogunk. Aggodalomra adnak okot azok a majd minden harmadik-negyedik ember kezében ott lógó kicsiny párnácskák, amilyeneket otthon a konyhaszék ülőfelületének puhítására használunk. Párommal a zsebünkben lapuló, hangzatos, személyes meghívólevélben reménykedünk – talán szék is jár hozzá. A Néprajzi Múzeum nagytermébe érve azonban már látjuk: a földszinten sorakozó székeket minden bizonnyal már reggel elfoglalhatták, s az oldalt felfelé futó lépcsőkön is látványosan elfogytak az üres lépcsőfokok.

A terem közepén kicsiny pódium, rajta az elmaradhatatlan vörös szőnyeg és a hangszer. Ez az egyik dolog, amiből mi már semmit nem fogunk látni, hiszen az embertömegen átgázolva már csak egy távoli sarokban találunk annyi helyet, ahol a földre kuporodhatunk.

Pontban nyolckor taps töri meg az izgatott morajlást. Az eddig ülő helyzetbe ereszkedett tömeg megemelkedik, s felállva üdvözli az alkalomhoz illően kissé bő, fehér inget és fekete nadrágot viselő *Varnus Xavert*. A meghatottságot tovább fokozza a felcsendülő zene. Aztán az áhítatot maga a művész töri meg: ismertetője Bachról, a nagy zeneszerzőről akkor érne valamit, ha értenénk, de Xaver mondatai a mikrofon által torzítva, visszhangokat verve repkednek ide-oda a falak között.

Bach, Daquin, Boelmann és *Dupré*: ezúttal ők a kiválasztottak, hogy lelkünkbe hatolva tovább fokozzák vonzódásunkat a muzsika iránt. A próbálkozás azonban nem arathat teljes sikert: a mély hangok durván rezonálva, a magasak pedig szinte halláskárosodást okozva jutnak el a fülünkhöz.

Alig telt el bő fél óra a koncertből, már nem találunk kényelmes ülőpózt. Sorstársaink közül többen rövid sétákkal próbálják enyhíteni a kényelmetlenségeket, fél tíz felé pedig már egyre élénkül a mozgás: sokaknak már egyáltalán nem számít, hogy egy hangverseny kellős közepén járnak-kelnek fel s alá. Egy kissé hosszabbra nyúló szünet alatt pedig párnákon s a már-már megkövült embereken átbukdácsolva többen el is hagyják a termet.

Az épület előtt a művész piros sportautójába botlunk. Ahhoz képest, hogy csak két ülése van, annyian foglalnak benne helyet, hogy a koncert idejét aligha tölthették kényelmesebben, mint mi odabent. És nekik még meg is kell várniuk a Mestert. De mi már elindulhatunk haza. Gyalog, szabadon.

LINKELŐ

Internetezni jó!

Magyar Katalin írása a NÉPSZAVÁNAK

„Előfizettem az internetre, és életemben először szörföztem!" – dicsekedtem nemrégiben ismerősömnek. „Én még sosem próbáltam, de majd szólj, ha találtál valami érdekeset" – így ő. Pedig a szerencsés illető korlátlanul böngészhetne a munkahelyén rendelkezésére álló számítógépen anélkül, hogy az előfizetési díj és a telefontarifa az ő zsebét terhelné, mégis vonakodik attól, hogy elkezdje a világhálón való izgalmas bolyongást. S ekkor rádöbbentem, hogy van egy korosztály, amelynek tagjai közül sokan tökéletesen tanácstalanok az internet használatával kapcsolatban. A harmincas éveik végét taposók – s a náluk idősebbek – még nem keveredhettek a számítógéppel és a Nettel oly meghitt kapcsolatba, mint a ma iskolásai és egyetemistái (a gyerektől pedig ciki érdeklődni, odalenne a maradék tekintélyünk is, ha rájönne, ménynyire nyeretlen kétévesek vagyunk a számítástechnikai ketyerék használatában). Ugyanez a réteg a különböző lapok, rádiós és televíziós műsorok internetes híradásait sem érti, az elriasztóan bennfentes szakzsargon miatt.

Elsősorban nekik, a sóváran tétovázóknak szánjuk ezt az ezentúl szerdánként jelentkező rovatot: azoknak, akik nem tudják, hogy is kezdjenek hozzá az internetezéshez, no meg azoknak, akik ugyan megtették az első lépéseket, de megrettentek az áttekinthetetlen információtengertől. Az internet ugyanis egy olyan raktárhoz hasonlatos, ahová csak beömlesztik az árucikkeket, műkincsektől a bóvliig, a legcsekélyebb rendezettség és rendszerezettség nélkül, s ebből az irdatlan mennyiségű katyvaszból kell kibányásznunk a minket érdeklő dolgokat: levelezőprogramot, játékokat, menetrendet, képet kedvenc rockosztárunkról vagy a Louvre festményeiről, újságokat, moziműsort, zenét, videobejátszást a teljes napfogyatkozásokról, jogszabályokat, CD-árlistát, verseket, térképet, könyvtári katalógust, híreket, ételrecepteket, nyelvleckét, a Biblia szövegét svéd fordításban, a legújabb színházi bemutatókról szóló kritikát, lexikonok címszavait, időjárás-jelentést, számítógépes programokat, BUX-indexet, Miss Kazahsztánt... és amit még csak el tudunk vagy el sem tudunk képzelni. Levelezhetünk, informálódhatunk, szórakozhatunk, telefonálhatunk, tanulhatunk, dolgozhatunk, rádióműsorokat hallgathatunk, tévét nézhetünk, cseveghetünk és vásárolhatunk az internet segítségével – ha tudjuk a módját. És ami a legfontosabb: kapcsolatokat találhatunk emberekkel, valamint az ismeretek között – innen a rovatcím is: az angol link szó ugyanis láncszemet, kapcsolódást jelent.

Szándékom szerint a fent felsoroltakhoz hasonló helyeket keresünk fel együtt a következő hetek során, közösen felkutatva, megismerve a lehetőségeket (persze mivel e sorok írója is csak nemrégiben kezdte a hálójárást, vak vezet világtalant alapon).

Az első lecke tehát a következő: végy egy számítógépet (minél nagyobb memóriával), egy modemet, amely a kapcsolatot biztosítja a gép és a háló között, szükség lesz egy telefonvonalra vagy egy megfelelő mobilkészülékre, internetelőfizetésre (szolgáltató lehet például a DataNet, az Elender, az EuroWeb, a MatávNet, a ProNet, a Westel 900, a PannonGSM vagy a televíziós kábelen adatátvitelt nyújtó TVNet), böngészőprogramra (a legismertebbek a NetScape és az Internet Explorer). S ha mindez megvan, már csak tárcsázni kell a gép segítségével, és a kapcsolat létrejötte után beírni az első címet, mondjuk ezt: www.nepszava.hu.kalandra fel!

magyar.katalin@matavnet.hu